DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI CEVAPLI

8. Sınıf · Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi · 1. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Kader, Kaza ve Evrendeki Yasalar

Kader ve kaza inancını ayet ve hadislerle açıklar. · Konu kapsamındaki temel kavramları, modelleri ve ilişkileri örnekler üzerinden çözümler.

HATIRLAYALIM

- Kader, Allah'ın ilmi ve kudretiyle varlıkları ve olayları belirli bir ölçüye göre takdir etmesidir; kaza ise takdir edilenin zamanı gelince gerçekleşmesidir.
- Kader ve kaza inancı Allah'ın ilim (her şeyi bilmesi), irade (dilemesi ve seçmesi) ve kudret (gücünün her şeye yetmesi) sıfatlarıyla doğrudan ilişkilidir.
- Allah'ın evrenin işleyişine koyduğu ölçü ve yasalara sünnetullah denir; bu yasalar fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasalar olarak üçe ayrılır.
- Fiziksel yasalar madde ve hareketi; biyolojik yasalar canlıların büyüme, üreme ve beslenme süreçlerini; toplumsal yasalar ise adalet, güven ve dayanışma ilkelerini kapsar.

1 EŞLEŞTİRME

Kader inancıyla ilgili kavramları açıklamalarıyla eşleştiriniz.

d 1. kader	**a)** Planlanan olayın zamanı gelince gerçekleşmesi
a 2. kaza	**b)** Fiziksel, biyolojik ve toplumsal yasalar bütünü
b 3. sünnetullah	**c)** Allah'ın her şeye gücünün yetmesi sıfatı
e 4. ilim	**d)** Olayları ölçü ve düzene göre takdir etme
c 5. kudret	**e)** Allah'ın her şeyi eksiksiz bilmesi sıfatı

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şemada evrendeki genel ölçü ile belirli bir olayın gerçekleşmesi K ve L harfleriyle gösterilmiştir. Şemaya göre K ve L yerine aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

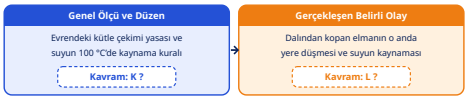

Ⓐ K: Kaza — L: Kader
Ⓑ K: Kader — L: Kaza
Ⓒ K: İrade — L: İlim
Ⓓ K: Kaza — L: Sünnetullah

3 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Doğru olan ifadelerin yanındaki D kutusunu, yanlış olanların yanındaki Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Dinî bir terim olan kaza kavramı, yalnızca günlük dildeki "araçların çarpışması" ve olumsuz olaylar anlamına gelir.	☐	☑
İlim, irade ve kudret sıfatları aynı kavramın üç farklı adı değil; bilme, dileme ve güç anlamlarını taşıyan ayrı sıfatlardır.	☑	☐
Gece ve gündüzün birbirini izlemesi ile mevsimlerin oluşması madde ve hareket ilişkisine dayanan fiziksel olaylardır.	☑	☐
Bir bahçede gerçekleşen bütün olaylar, incelenen ilişkiye bakılmaksızın yalnızca biyolojik yasalar başlığında değerlendirilir.	☐	☑
Cibril hadisinde kadere inanmak İslam'ın iman esasları arasında sayılmıştır.	☑	☐

4 BOŞLUK DOLDURMA

Boşlukları kutudaki uygun sözcüklerle doldurunuz.

fiziksel · toplumsal · sünnetullah · tesadüf · irade · biyolojik

1. Allah'ın bir şeyi dilemesi ve seçmesi **irade** sıfatıyla açıklanır.
2. Isınan metal bir köprünün genleşmesi **fiziksel** yasalarla ilgilidir.
3. Tohumun uygun nemde filizlenmesi **biyolojik** yasalara örnektir.
4. Adalet ve güvenin toplum düzenini koruması **toplumsal** yasadır.
5. Fiziksel, biyolojik ve toplumsal ilkelerin tümü **sünnetullah** olarak anılır.

5 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki etkinlik panosunda dört farklı gözlem notu ve karşısına yazılan yasa türleri verilmiştir. Hangi numaralı kartlardaki yasa sınıflandırması yanlıştır?

Ⓐ 1 ve 2 Ⓑ 1 ve 4 **Ⓒ 2 ve 3** Ⓓ 3 ve 4

6 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki ayet kartlarını inceleyerek her ayetin vurguladığı kavram veya yasa türünü ve gerekçesini tabloya yazınız.

Ayet Kartı	İlgili Kavram / Yasa	İlişkilendirme Gerekçesi
1. Kart (Enbiya suresi 33. ayet)	Fiziksel yasalar (Ölçü)	Gece, gündüz, Güneş ve Ay'ın yörüngede hareketi
2. Kart (Enam suresi 99. ayet)	**Biyolojik yasalar**	**Bitkilerin yeşermesi, dane ve meyvelerin gelişimi**
3. Kart (Nisa suresi 135. ayet)	**Toplumsal yasalar**	**Yakınlara ayrıcalık tanımadan adaleti ayakta tutma**
4. Kart (Enam suresi 96. ayet)	**Kader (Ölçü ve düzen)**	**Güneş ve Ay'ın belirli bir hesaba göre işlemesi**

7 KISA CEVAP

Görselde aynı meyve bahçesinde gözlemlenen üç farklı durum (1, 2 ve 3) verilmiştir. Bu durumların hangi yasa türleriyle (fiziksel, biyolojik, toplumsal) ilişkili olduğunu ve aynı ortamın neden farklı başlıklarda incelendiğini yazınız.

1. İnceleme	2. İnceleme	3. İnceleme
Sulama suyunun eğimli borularda akış hızı	Fidanın kök ve yaprak geliştirerek büyümesi	Ortak sulama suyunun bahçelere adil dağıtımı

1 fiziksel, 2 biyolojik, 3 toplumsal yasadır; ayrımı ortam değil incelenen ilişki belirler.

8 SIRALAMA

Görseldeki adımları, bir ayeti kader ve evrendeki yasalar konusuyla doğru ilişkilendirmek isteyen bir öğrencinin izleyeceği sıraya göre 1'den 4'e kadar numaralandırınız.

1. Adım — Meali Oku → 2. Adım — Mesajı Belirle → 3. Adım — Ölçütle Sınıflandır → 4. Adım — Gerekçeyi Açıkla

- [3] Vurgulanan ilişkiyi madde-hareket, canlılık veya toplum düzenine göre sınıflandırmak
- [2] Ayette üzerinde düşünülmesi istenen temel olayı veya mesajı belirlemek
- [4] Ayetin mesajı ile seçilen kavram arasındaki bağı gerekçesiyle açıklamak
- [1] İncelenecek ayetin mealini güvenilir kaynaktan dikkatle okumak

9 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki şemada Allah'ın kaderle ilişkili üç sıfatı ve bunlara ait açıklamalar verilmiştir. Bu şemaya göre aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi doğrudur?

İLİM Sıfatı	İRADE Sıfatı	KUDRET Sıfatı
Allah'ın olmuş ve olacak her şeyi eksiksiz bilmesi	Allah'ın varlıkları ve özelliklerini dileyip seçmesi	Allah'ın dilediği düzeni sınırsız gücüyle yaratması

(A) Bir olayın nasıl gerçekleşeceğinin planlanması ve seçilmesi yalnız kudret sıfatıyla açıklanır.

(B) Evrendeki bütün varlıkların özelliklerinin bilinmesi irade sıfatının kapsamındadır.

(C) Takdir edilen düzenin varlığa dönüştürülmesi yalnız ilim sıfatıyla gerçekleştirilir.

(D) Evrendeki ölçü; Allah'ın sınırsız bilgisi (ilim), dilemesi (irade) ve gücüyle (kudret) var olur.

10 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki kartta Nisa suresi 135. ayetin mesajı ve bir topluluk örneği verilmiştir. Ortak imkânların paylaşımında adaletten uzaklaşılması toplumsal düzeni nasıl etkiler? Toplumsal yasalar açısından açıklayınız.

Nisa suresi 135. ayet mesajı:

"Ey iman edenler! Kendinizin, anne babanızın ve yakınlarınızın aleyhine bile olsa adaleti titizlikle koruyun."

Adalet → Güven, barış ve dayanışma | Haksızlık → Güvensizlik ve kargaşa

Adaletin zedelenmesi güveni ve dayanışmayı yıkar; toplumsal barış bozulup huzursuzluk çıkar.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki kavram fişinde günlük dildeki bir kullanım ile dinî terim anlamı karşılaştırılmıştır. Bu fişe göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

Günlük Dilde "Kaza" Kullanımı	Dinî Terim Olarak "Kaza"
Yalnızca trafik kazası veya beklenmedik üzücü olayları anlatmak için dar anlamda kullanılır.	Allah'ın ezelde takdir ettiği bütün olayların yeri ve zamanı geldiğinde meydana gelmesidir.

(A) Dinî anlamda kaza, takdir edilmiş her olayın zamanı gelince gerçekleşmesidir.

(B) Kader ve kaza kavramları dinî kaynaklarda yalnız üzücü olaylar için kullanılır.

(C) Yağmurun yağması veya tohumun çimlenmesi kaza kavramının kapsamı dışındadır.

(D) Ölçü ve düzeni ifade eden kader kavramı, olay gerçekleştikten sonra ortaya çıkar.

12 KISA CEVAP · DÜŞÜN

Görseldeki tartışma panosunda Kaan'ın kurduğu cümle neden hatalıdır? Kader inancının bilimsel gözlem ve araştırmayla ilişkisini açıklayınız.

Kaan'ın Hatalı Çıkarımı	Kur'an'ın Yönlendirmesi
"Evrendeki her olay kaderle belirlendiği için doğa olaylarını araştırmaya ve deneye gerek yoktur."	Göklerin, suyun ve bitkilerin düzeni üzerinde düşünmeye çağırır. Sabit ölçü araştırmayı mümkün kılar.

Kader araştırmaya engel değildir; sabit ölçüdeki yasalar gözlem ve deneyle incelenir.

13 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazınız. Numaralı harflerle Allah'ın her şeye gücünün yetmesini ifade eden sıfatı bulunuz.

- Takdir edilen olayların yeri ve zamanı geldiğinde meydana gelmesi: K A Z A
- Allah'ın evrenin işleyişine koyduğu düzen ve yasaların genel adı: S Ü N N E T U L L A H
- Varlıkları ve olayları belirli bir ölçü ve düzene göre takdir etme: K A D E R
- Allah'ın bir şeyi dilemesini ve tercih etmesini anlatan sıfat: İ R A D E
- Nisa suresi 135. ayette yakınlar söz konusu olsa bile korunması emredilen ilke: A D A L E T
- İnsan topluluklarında düzen ve davranış ilişkilerini inceleyen yasa türü: T O P L U M S A L

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

KUDRET

14 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Suyun denizlerden buharlaşıp yağmur olarak yeryüzüne dönmesi fiziksel yasalara, yağmur suyuyla beslenen fidanın büyüyüp meyve vermesi ise biyolojik yasalara örnektir. Bu iki olayın sünnetullah kapsamındaki ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

(A) İkisinin de insan iradesiyle konulmuş değişken kurallara bağlı olması

(B) Allah'ın evrene koyduğu ölçü, düzen ve neden-sonuç ilişkisine göre gerçekleşmesi

(C) Yalnızca insan topluluklarındaki ahlaki ve hukuki ilişkileri düzenlemesi

(D) Deney ve gözlem yöntemleriyle incelenemeyen gayb olayları arasında yer alması